

Verksamhetsberättelse 2018

Arbets- och miljömedicin Syd

2019-02-26

Innehållsförteckning

1. Sammanfattning av 2018.....	3
1.1 Revidering av verksamhetsplanen 2018-2022	3
1.2 Organisationsförändringar	3
1.3 Personalförändringar	4
1.4 Kompetensförsörjningsplan	4
1.5 Ny ledningsstruktur för förebyggande (preventivt) arbete.....	4
1.6 IT-system	5
1.7 60-årsjubileum.....	5
2. Förebygga arbets- och miljörelaterad ohälsa.....	6
2.1 Fråga-och-svar samt riskbedömningar	6
2.1.1 Fråga-och-svar.....	6
2.1.2 Riskbedömningar	9
2.1.3 Remissvar	13
2.1.4 Utveckling av Riskbedömningsprocessen.....	13
2.2 Kunskapsspridning	14
2.2.1 Genom utbildning	14
Riktat till sjukvårdsaktörer	14
Riktat till aktörer utanför sjukvården	15
2.2.2 Rapporter	17
2.2.3 Annat	17
2.2.4 I media	17
3. Patientutredningar	18
3.1 Inledning.....	18
3.2 Inkomna remisser och patientbesök.....	18
3.3 Utveckling av patientarbetet	19
4. Att provta och analysera i arbetsmiljö eller omgivningsmiljö.....	20
4.1 Serviceverksamhet.....	20
4.2 Kvalitetsarbete	22
4.3 Utveckling av analysverksamheten	23
4.4 Verksamhetsförlagd utbildning (VFU).....	23
4.5 Analyser i klinikprojekt.....	23
5. Forskning och utveckling	24
Miljösamverkan Skåne	24
Föreningar i kulturhistoriska byggnader	24
Byggnadssnickare och vibrerande verktyg.....	24
Streckkoder	25
Arbetsmiljö inom hemtjänst/äldreomsorg	25
Bly och kadmium i enskilda brunnar i Skåne.....	25
Miljömedicinsk hälsoövervakning av barn i områden med förorenad mark från glasbruk	26
Värmeöar och hälsa	26
Vägrafikbuller och hälsa – Ett nordiskt samarbete (NordSound).....	26
Bullerutbildningsdag Miljösamverkan Skåne	26
6. Ekonomi.....	27
Bilaga 1.....	28

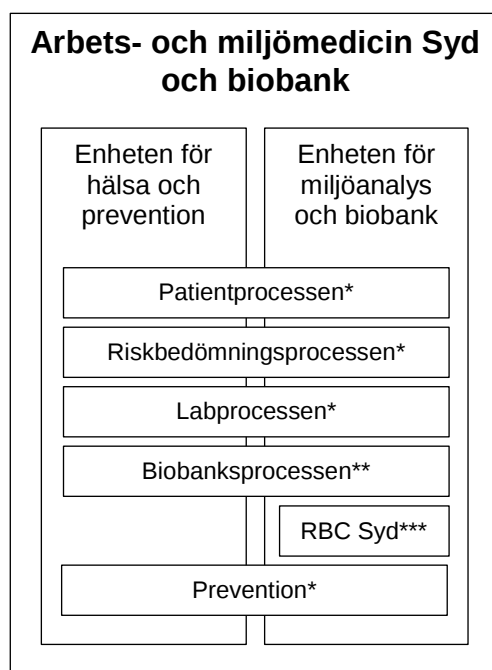
1. Sammanfattning av 2018

1.1 Revidering av verksamhetsplanen 2018-2022

AMM Syds fleråriga verksamhetsplan för perioden 2018-2022 har reviderats med avseende på den nya organisation som trädde i kraft i januari 2018 (se avsnitt nedan). I övrigt bedömdes samtliga mål i verksamhetsplanen vara fortsatt aktuella. Förslag på revidering föredrogs och godkändes på styrgruppsmöte i november 2018.

1.2 Organisationsförändringar

Den 1 januari 2018 tillkom Biobank och Regionalt Biobankscentrum Syd (RBC Syd) till AMM Syds organisation. Verksamhetsområdet består sedan dess av tre verksamhetsgrenar: Biobank som är en del av Region Skånes biobankstruktur och finansieras av Region Skåne samt AMM Syd och RBC Syd som båda är solidariskt finansierade av Södra sjukvårdsregionen. Senare under våren gjordes ytterligare en förändring då personalgrupperna för Biobank, RBC Syd och Enheten för miljöanalys vid AMM Syd bildade en ny gemensam enhet med namnet Enheten för miljöanalys och biobank. Den nya organisationen visas i figuren nedan. Förändringen innebär förvaltningsmässiga fördelar då alla verksamheter finns lokaliserade på Medicon Village i Lund och där RBC Syd och AMM Syd båda rapporterar till Södra regionvårdsnämnden.

Figuren visar organisationen för verksamhetsområde AMM Syd och biobank. Det arbets- och miljömedicinska uppdraget för södra regionvårdsnämnden omsätts genom aktiviteterna märkta med *, det för Region Skåne med ** och det för södra regionvårdsnämnden för RBC Syd med ***.

1.3 Personalförändringar

Förändringen då Biobank och RBC Syd bildade nytt verksamhetsområde med AMM Syd innebar att den totala personalgruppen ökade från ca 48 till ca 65 medarbetare. Vid sammanslagningen blev enhetschefen för Biobank och RBC Syd chef för den nya Enheten för miljöanalys och biobank, där miljöanalysdelen från AMM Syd hade saknat enhetschef sedan hösten 2017. Under januari slutfördes rekrytering av enhetschef för Enheten för hälsa och prevention som sedan tillträdde i april.

Under 2018 genomfördes rekrytering av psykolog med tillträde februari 2019. Under slutet av året blev socionomtjänsten vakant och rekrytering planeras till våren 2019. En medicinsk sekreterare anställdes under året för att ersätta kommande pensionsavgång. En av specialistläkarna gavs möjlighet att fokusera på sina doktorandstudier under en tolv månadersperiod med start i september 2018 och ersättningsrekryterades med en specialistläkare i allmänmedicin på vikariat under den avsedda perioden. Då det är stor brist på specialister i arbets- och miljömedicin är allmänmedicin en möjlig ersättning under handledning av en specialist i arbets- och miljömedicin. Under 2018 beviljades verksamheten ett ST-block i arbets- och miljömedicin och under slutet av året påbörjades rekrytering av en ST-läkare som slutfördes i januari 2019. På det miljöhygieniska området var bemanningen förstärkt med två visstidsanställningar under 2018, båda till följd av universitetsforskning för ordinarie personal. Den ena rekryterades under slutet av året till en tillsvidareanställning då en ordinarie miljöhygieniker lämnade AMM Syd för Lunds universitet.

1.4 Kompetensförsörjningsplan

Under 2018 togs en kompetensförsörjningsplan fram för hela verksamhetsområdet. I denna identifierades ett flertal utmaningar som kräver åtgärder de kommande åren, exempelvis pensionsavgångar, behov att bygga miljömedicinsk kompetens, möjliggöra forskning vid Lunds universitet genom att ersättningsrekrytera, brist på specialistläkare i arbets- och miljömedicin.

1.5 Ny ledningsstruktur för förebyggande (preventivt) arbete

AMM Syd arbetar sedan flera år tillbaka i en enhetsöverskridande processorganisation för det löpande rutinarbetet med att utreda patienter, svara på frågor, göra riskbedömningar och utföra laboratorieanalyser. Men det förebyggande (preventiva) arbetet har inte haft någon enhetlig struktur vilket har varit en stor brist och detta har uppmärksammats i den fleråriga verksamhetsplanen (mål 4, 5, 20 och 21). Under 2018 har ett förslag på ledningsstruktur arbetats fram som i sin slutliga utformning föredrogs fackliga företrädare vid samverkansmöte i december 2018 med planerad slutsamverkan i början av 2019. Förslaget bygger på att fem områden (preventionsområden) inrättas med fokus på olika exponeringar eller besvärsmråden som har i uppdrag att planera och genomföra preventiva insatser inom det egna området. Till detta läggs en gemensam beslutsgång där förslag på preventiva aktiviteter föredras en gemensam ledningsgrupp som beslutar om genomförande. I ledningsgruppen skapas koppling till det löpande rutinarbetet genom att processledarna deltar i arbetet. De fem preventionsområdena är följande: arbetsorganisation och hälsa, kemiska risker i arbetsmiljö, miljömedicin, ergonomi, vibrationsskador. Ett sjätte område inrättas också för att hålla samman kompetensövergripande utbildningar. Implementering av ledningsstrukturen för preventivt arbete är planerad till våren 2019.

1.6 IT-system

IT-system är viktiga arbetsredskap för att genomföra och följa upp verksamhetens arbetssätt och uppdrag. AMM Syd har sedan lång tid ett flertal egenutvecklade IT-system som har börjat ersättas. Laboratoriedatasystemet ODEN har varit fortsatt i drift under hela 2018 men arbete har påbörjats för att ersätta detta med Region Skånes LIMS RS, merparten av arbetet kommer ske under 2019. Under 2018 påbörjade Region Skåne införandet av ett nytt vårddatasystem SDV (Skånes digitala vårdinformationssystem) vilket troligen kommer att kunna ersätta AMM Syds egenutvecklade patientflödessystem PRS under 2020. I delar bedöms PRS kunna ersättas redan i början av 2019 genom förändrade arbetssätt och utnyttja det befintliga journalföringssystemet Melior. Under 2018 genomfördes planering av flytt från AMM Syds numera mycket ålderstigna fillagringsserverar. Arbetet med att bygga nya strukturer och flytta till ny fillagringsserver som tillhandahålls av Region Skåne kommer göras under 2019. I samband med detta har nya lagringsformer tagits i bruk som är anpassade efter Region Skånes IT-miljö (Hemvist och sharepoint).

1.7 60-årsjubileum

Under 2018 jubilerade AMM Syd 60 år. Verksamheten startade under mitten av 1950-talet med officiellt startår 1958. Jubileet uppmärksammades genom öppna föreläsningar om verksamheten eftermiddagen den 25 november, om bland annat det arbets- och miljömedicinska fältets utveckling och den forskningsverksamhet som pågår i samarbete mellan AMM Syd och Avdelningen för arbets- och miljömedicin vid Lunds universitet.

2. Förebygga arbets- och miljörelaterad ohälsa

2.1 Fråga-och-svar samt riskbedömningar

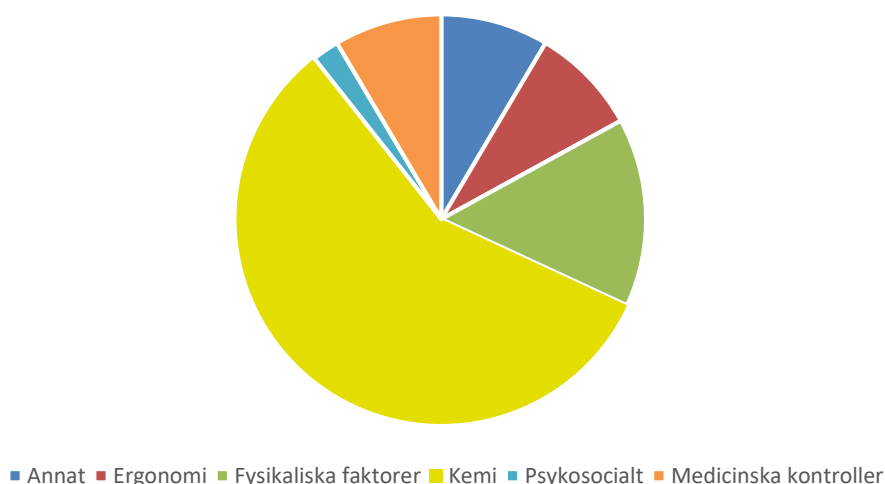
Uppdraget för riskbedömningsprocessen är att förebygga ohälsa relaterad till arbetsmiljö eller omgivningsmiljö genom svara på frågor och utföra riskbedömningar genererade av Södra sjukvårdsregionens avnämare. Riskbedömningsprocessen består av funktionerna ”Fråga/svar” i vilken frågor av generell karaktär hanteras, ”Riskbedömning” i vilken frågor om risk utifrån kvantitativ data hanteras samt ”Yttrande och remissvar”.

Under 2018 inkom 194 frågor som hanterades och 178 riskbedömningar gjordes. Antalet frågor har ökat från 2017 medan antalet riskbedömningar har minskat.

2.1.1 Fråga-och-svar

De allra flesta frågorna handlade om arbetsmiljön (48 %), följt av inomhusmiljön (19 %) och yttre miljön (14 %). Arbetsmiljöfrågorna fördelades enligt de sex kategorier som presenteras i Figur 1.

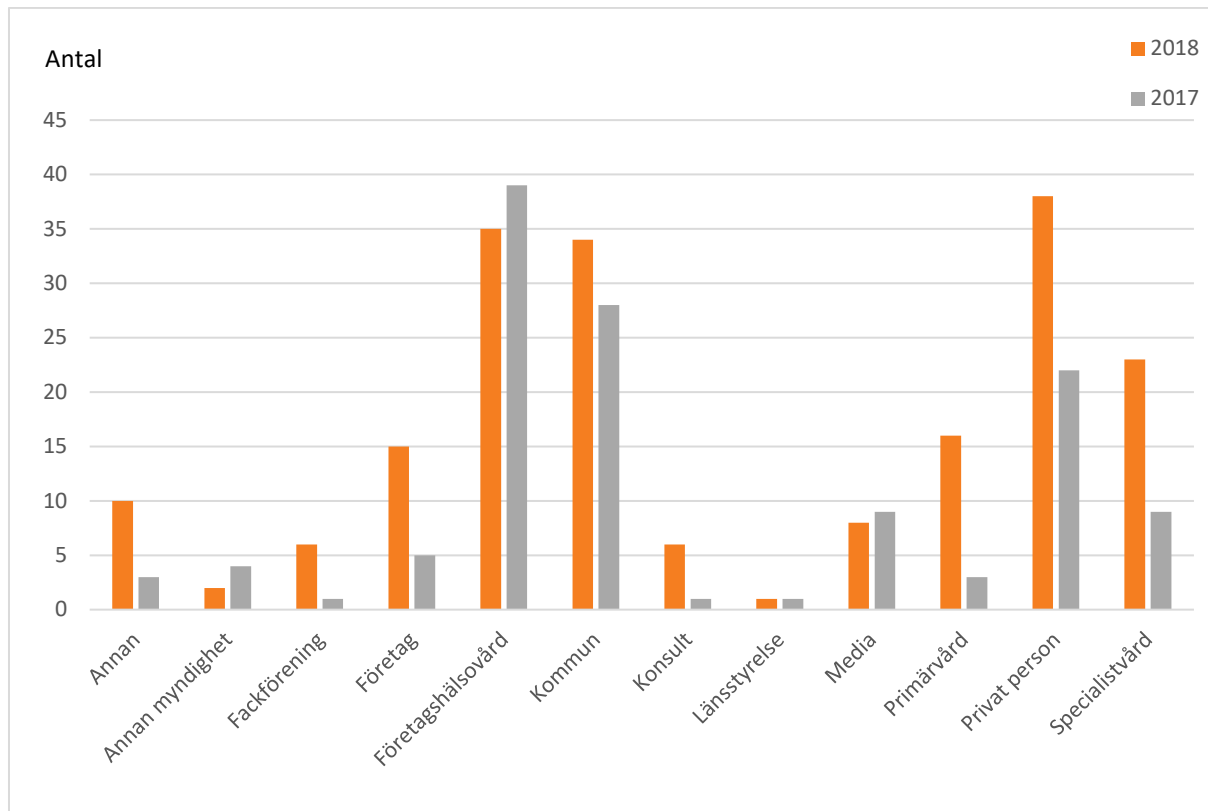
Vanligast har kemiska frågor i arbetsmiljön (57 %) varit följt av frågor om fysikaliska faktorer (15 %). De flesta frågor kom via telefon (54 %) följt av e-post (35 %) och brev (9 %).

Figur 1. Olika kategorier av rådgivningsärenden som har handlagts under 2018.

Frågorna, som under 2018 har inkommit från Södra sjukvårdsregionen, har huvudsakligen kommit från Skåne (70 %) följt av Kronoberg (9 %), Blekinge (5 %) och södra Halland (4 %). Dessutom har 24 frågor från övriga delar av landet (12 %) besvarats. Det är vanligen frågor som rör kunskapsområden där Arbets- och miljömedicin Syd nationellt sett är experter inom eller så var det frågor från media.

De avnämare som kontaktar Arbets- och miljömedicin Syd med frågor var huvudsakligen privat personer (20 %) följt av företagshälsovården (18 %) och kommunerna (18 %). I Figur 2 redovisas de olika avnämarna som ställde frågor till Arbets- och miljömedicin Syd 2018. Antalet frågor från privatpersoner har ökat jämfört med 2017.

Figur 2. Avnämare som vänt sig till Arbets- och miljömedicin Syd med frågor under 2018 jämfört med 2017.

Nedan presenteras exempel på frågor som handlagts under 2018.

Arbetsmiljöingenjörer har ofta kontaktat Arbets- och miljömedicin Syd för hjälp med att bedöma säkerhetsdatablad och annan produktinformation. Det kom också frågor från företagshälsovården som gällde behov av eller krav på medicinska kontroller kontra exponeringsförhållandena. Vi fick också frågor om hur olika typer av yrkeshygieniska mätningar går till samt frågor om lämplig personlig skyddsutrustning i olika arbetsmiljöer.

I samband med planerad nybyggnad av en ortopedavdelning har Arbets- och miljömedicin Syd bistått arbetsplatsen gällande diskussionen om krav på ventilation och personlig skyddsutrustning vid läggning och borttagning av isocyanathaltiga gipsförband.

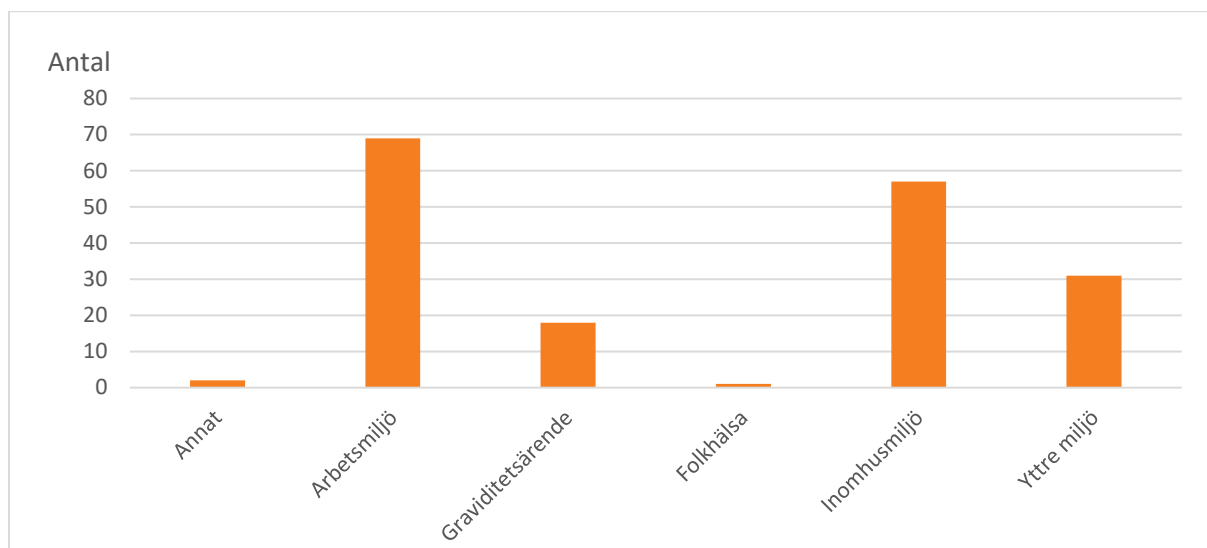
Vi har bistått sjukvården i Skåne hur man bäst hanterar capsicinplåster (Qutenzapläster) som används för smärtlindring hos patienter med svår neurogen smärta. Exponering för capsaicin, som är oerhört retande på luftvägarna, sker främst vid borttagning av plåstret. Arbetsplatsen har rekommenderats att använda utsug i kombination med fläktassisterat andningsskydd.

AMM Syd har bistått en företagshälsovård rörande en verksamhet i Blekinge om behovet av skyddsutrustning för städpersonal i samband med ångtvätt av väggar och tak i våtutrymmen, vilka misstänktes vara mögelkontaminerade.

Flera privatpersoner har under året hört av sig till AMM Syd med oro kring enstaka tillfällen av exponering för asbest i bostad eller omgivningsmiljö i samband med någon form av renoveringsarbeten där det förekommit asbesthaltigt material. Generellt sett vid dessa exponeringssituationer bedömdes asbestexponeringen ha varit kortvarig och låggradig samt att risken för allvarlig sjukdom bedömdes vara väldigt låg.

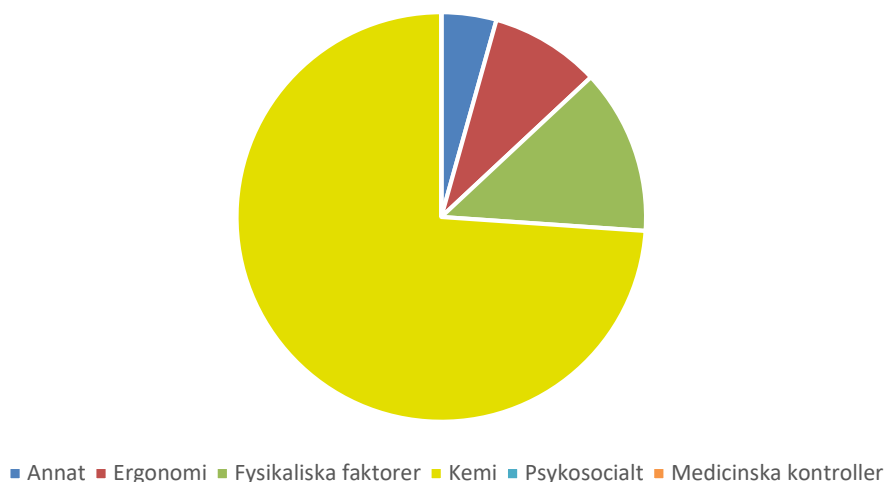
2.1.2 Riskbedömningar

Av de 178 riskbedömningar som Arbets- och miljömedicin Syd bistod med under 2018 var riskbedömningar i arbetsmiljön (39 %) den vanligaste kategorin följt av inomhusmiljön (32 %) och yttre miljön (17 %). I Figur 3 presenteras fördelningen mellan de olika kategorierna av riskbedömningar.

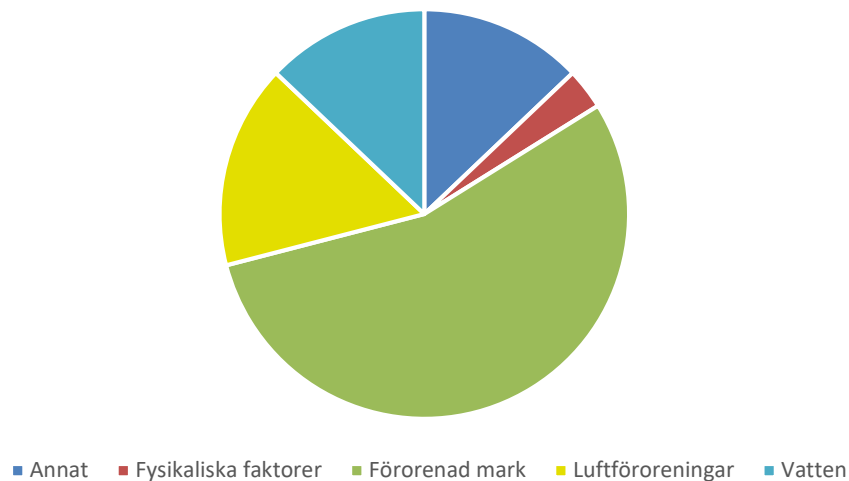
Figur 3. Kategorier av riskbedömningar som utfördes av Arbets- och miljömedicin Syd under 2018.

Vanligast har riskbedömningar för kemiska exponeringar i arbetsmiljön (74 %) varit följt av exponering för fysikaliska exponeringar (13 %) samt ergonomisk belastning (9 %), se Figur 4. Inga riskbedömningar har gjorts för kategorierna psykosocialt och medicinska kontroller. Riskbedömningsärenden har framför allt inkommit via telefon (60 %) följt av e-post (25 %) och brev (11 %). Statistiken för 2018 överensstämmer väl med den för 2017.

Figur 4. Riskbedömningar som har genomförts under 2018.

Riskbedömningar avseende inomhusmiljön samt yttre miljön resulterar vanligen större i miljömedicinska utredningar med miljömedicinska utlåtanden. Yttre miljöärenden delas in i områdena luftföroreningar, fysikaliska faktorer, förorenad mark, vattenföroreningar samt annat. Hur de 31 ärendena fördelats på dessa kategorier presenteras i Figur 5. Flest riskbedömningar har gjorts för förorenad mark (55 %), följt av luftföroreningar (16 %) och vattenföroreningar (13 %) samt annat (13 %).

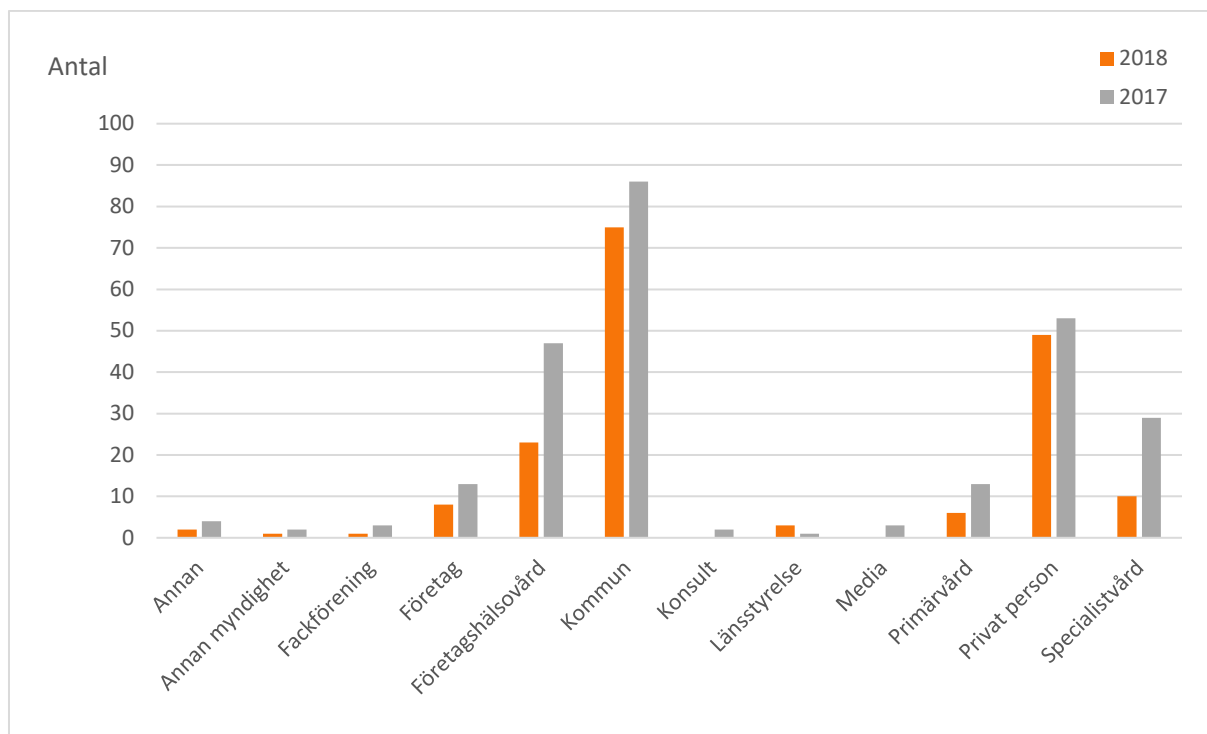

Figur 5. Miljömedicinska riskbedömningar i den yttre miljön. Förorenad mark är den vanligaste typen.

Riskbedömningsärendena under 2018 har huvudsakligen kommit från Skåne (78 %) följt av Blekinge (7 %), Kronoberg (6 %) och södra Halland (4 %). Dessutom har 8 riskbedömningsärenden från övriga delar av landet (4 %) handlagts.

Riskbedömningsärendena från Skåne har ökat (73 % 2017) medan de minskat från Blekinge (13 % 2017). Övriga regioner ligger på samma nivå som för 2017.

De avnämare som kontaktade Arbets- och miljömedicin Syd under 2018 gällande riskbedömningar redovisas i Figur 6. Flest riskbedömningsärenden kom från kommunerna (42 %) i regionen följt av privat personer (28 %) och företagshälsovården (13 %).

Figur 6. Avnämare som vänt sig till Arbets- och miljömedicin Syd för hjälp med riskbedömning 2018 jämfört med 2017.

Nedan presenteras exempel på miljömedicinska riskbedömningar som gjorts under 2018.

Frågor gällande inomhusmiljö och hälsa var de mest frekvent förekommande och gällde ofta förskolor och skolor. Exponeringarna kan vara både kemiska (träskyddsmedel, emissioner från golvmatta/lim etc.) och biologiska (mögelsvamp och bakterier) och gick ofta att relatera till någon typ av fukt- och/eller ventilationsproblematik. Ett exempel på ett sådant ärende var ett äldreboende i Skåne gällande kemiska emissioner från både träskyddsbehandlat virke och från golv. Baserat på skadeutredningar inkl. luftprovtagningar och besvärshandlingen på boendet skickades ett miljömedicinsk utlåtande till frågeställaren med rekommendationer för vidare förfarande i ärendet. Den mest uppenbara risken som vi identifierade var subjektiva obehag från avvikande lukter, förorsakade av mögelluktande kloranisoler.

Ett annat exempel på miljömedicinskt ärende var en fråga från miljöförvaltning i Halland som undrade om det kan innebära en betydande risk för människors hälsa att långvarigt vistas på ett f.d. glasbruksområde och/eller att konsumera bär, frukter och grönsaker som växt inom området. Vår slutsats var att området måste betraktas som kontaminerat av framförallt polycykliska aromatiska kolväten (PAH) och arsenik och detta innebär en ökad risk för permanentboende som inte kan anses vara ringa. Intag av grödor från området

bedömdes inte leda till någon nämnvärd exponering för rubricerade föroreningar utan betydelsefulla exponeringsvägar var intag och hudkontakt med jord.

Under hösten genomförde vi en riskbedömning utifrån en fråga rörande utsläpp av styren från en billackeringsfirma i Halland. Verksamheten var lokaliserad i mitten av ett bostadsområde med en förskola i nära anslutningen till lokalerna i den mest rådande vindriktningen. Styren släpptes ut från två skorstenar på taket av verksamheten i samband med att vissa arbetsmoment bedrevs. Vi genomförde en utredning och landade i bedömningen att en kompletterande exponeringsbedömning med nya beräkningar och mätningar behövde genomföras. Ärendet väckte stort intresse och vi var i kontakt med oroliga föräldrar, företaget, media och kommunen.

Vi har även genomfört en riskbedömning rörande förhöjda halter av barium i vatten från enskilda brunnar i ett samhälle i Blekinge. Utifrån de uppmätta halterna i vattnet konstaterade vi att de hälsobaserade riktvärdena överskrids för barn, men inte för vuxna. Dock baserades beräkningarna på ett worst case-scenario och en livstidsexponering varför vi inte såg någon anledning till oro för negativa hälsoeffekter utifrån den exponering som redan skett. Vi rekommenderade dock att man framöver undviker att konsumera vattnet till dess att åtgärder vidtagits för att sänka bariumhalterna.

2.1.3 Remissvar

Under året har också Arbets- och miljömedicin Syd lämnat remissvar till Arbetsmiljöverket angående förslag till ändringar dels i föreskrifter om Riktade hälsoundersökningar och dels i föreskrifter om Arbetsanpassning. Remissvaren finns publicerade på vår externa hemsida (<http://sodrasjukvardsregionen.se/amm/rapporter/>). Vi har också yttrat oss gällande Lunds kommuns åtgärdsprogram mot buller, Länsstyrelsen i Skåne gällande Ett klimatneutralt och fossilbränslefritt Skåne: Klimat- och Energistrategi för Skåne, Region Kronoberg gällande Åtgärdsprogram för miljömålen 2019-2025 Kronobergs län samt Region Skåne gällande Handlingsplan för fossilfria drivmedel i Skåne.

2.1.4 Utveckling av Riskbedömningsprocessen

Under året har det i Riskbedömningsprocessen arbetats med följande aktiviteter för att göra processen ändamålsenlig och anpassad efter avnämarnas behov (mål 1) samt vara väl beskriven med väldefinierade och enhetliga arbetssätt (mål 2):

- Mallar och färdiga texter för miljömedicinska utlåtanden har utarbetats.
- Inventering av andra expertmyndigheter och deras kunskapsområden har gjorts för att kunna hänvisa frågeställare vidare till rätt instans. Lista över myndigheter och deras ansvarsområden har upprättats.
- Instruktioner för hur Fråga/svar-ärenden ska hanteras har tagits fram.
- På hemsidan har informationen om funktionen Fråga/svar uppdaterats.
- Nytt system har tagit i drift för dokumentation av handlagda ärenden i processen.
- I processen har det varit en kompetensutvecklingsaktivitet där kollegor från AMM Göteborg presenterade hur de arbetar med miljömedicinska riskbedömningar.
- Inventering och upprättande av behov av faktablad inom omgivningsmiljö och arbetsmiljö har påbörjats och arbetet kommer att fortsätta under 2019.
- Arbetet med att skriva en instruktion för miljömedicinsk riskbedömning är påbörjats och det kommer att fortsätta under 2019.
- Arbetet med ett ökat yrkeskollegialt utbyte med andra AMM-kliniker har påbörjats. Under 2018 har personal från AMM Syd besökt kliniken i Stockholm för att prata om hur vi utreder vibrationsexponerade patienter, miljösköterskorna har besökt kollegorna i Örebro och även kliniken i Göteborg har besökts. Aktiviteten kommer att fortsätta under 2019.

2.2 Kunskapsspridning

2.2.1 Genom utbildning

Läkarutbildning:

Klinikpersonalen deltar mycket aktivt i utbildning av läkarkandidater på läkarlinjen vid Lunds Universitet.

Riktat till sjukvårdsaktörer

Belastningsergonomi:

AMM Syd arrangerade en två dagars kurs för ST läkare inom Arbets- och miljömedicin inom Kunskapsområdet: *Belastningsergonomi*. Ergonomi, tekniska mätmetoder, riskbedömning, patientfall och vibrationsexponering var exempel på innehållet i utbildningsdagarna

Vibrationsskador:

AMM Syd administrerade en 2-dagars kurs om vibrationer för främst ST-läkare på AMM eller FHV.

MEBA (Medicinska kontroller vid Ergonomiskt Belastande Arbete):

Den årligen återkommande kursdagen för ergonomer och läkare inom företagshälsovården i Medicinska kontroller vid ergonomiskt belastande arbete arrangerades av AMM Syd.

Vårdlärardagen – utbildningsdag för yrkeslärare inom vård och omsorg:

AMM Syd arrangerade i samarbete med YMDA i Malmö för första gången en utbildningsdag för yrkeslärare inom vård och omsorg i Skåne. Handeksem, belastningsergonomi, skiftarbete och cytostatika-hantering var exempel på innehållet.

Företagshälsovårdens olika yrkesgrupper:

- *Arbete med vibrerande verktyg – riskbedömning, prevention och medicinsk kontroll.* En återkommande utbildning vår och höst, totalt 48 deltagare 2018.
- *Lungsjukdomar i arbetslivet – teori och praktik.* Omfattar exponering, medicinska kontroller, skyddsutrustning, spirometri mm. En utbildningsdag med 32 deltagare.

Digital PEF-mätning:

AMM Syd edverkar i utveckling och testning av en trådlös bärbar spirometer som via bluetooth ansluts till en app som laddas ner till patientens telefon. Patientens resultat går in i ett vårdgivargränssnitt som där kan följas av ansvarig läkare i realtid. Målet är en snabbare och säkrare diagnos vid misstänkt arbetsrelaterad astma.

Yrkesorsakad axelsjukdom:

Ett PM om yrkesorsakad axelsjukdom publicerades på internetmedicin.se. I september hade sidan visats drygt 4100 gånger eller 500-800 ggr/månad. Internetmedicin är främst en sida för läkare.

Åtgärdsnivåer för fysisk belastning:

Web -föreläsning om åtgärdsnivåer i kursen *Exponering Riskbedömning och intervention*, på Karolinska Institutet.

Riktat till aktörer utanför sjukvården

Vibrationsskador:

- Medverkade i en informationsdag för Swedish rental och Hyrkedjan (maskinuthyrare) med 150 deltagare i Göteborg, angående vibrationsskador och vad de kan göra för att minska dessa.
I samarbete med RISE IVF i Mölndal och EAT på LTH jobbar vi i projektet Noll vibrationsskador som syftar till att ta fram lågvibrerande maskiner. Vi har påbörjat en intervjustudie rörande hur de nyutvecklade maskinerna tas emot i demonstrationsmiljöerna. Vad det finns för faktorer som påverkar huruvida de väljs och används.
- Vi deltar också i utvecklingsarbete av ett nytt mätinstrument för högfrekventa vibrationer och transienter. Med detta kartläggs vibrationer hos tandvårdspersonal.
- Bland parkarbetare utvärderar vi nya metoder för att förenkla riskbedömningen av vibrationer.
- Vi har också arbetat med spridning av AMM Syds mallar för beräkning & bedömning av vibrationsmätningar och vibrationsexponering via utbildningen ”Mätutbildning för kemiska och fysikaliska faktorer i arbetsmiljön”, 3 ggr 2018. Materialet finns tillgängligt på FHVmetodik.se

Miljövetenskapsprogrammet:

Medarbetare från AMM Syd har undervisat på flera kurser inom miljövetenskapsprogrammet vid Lunds universitet, bl.a. Riskanalys inom miljö och hälsa, Miljövetenskap – analys och metodik samt Miljöövervakning liksom kursen Foundations for Risk Assessment and Management inom mastersprogrammet Disaster Risk Management and Climate Change Adaptation vid Lunds tekniska högskola.

Arbetsmiljöingenjörer:

Flera medarbetare från AMM Syd har undervisat på mätutbildningarna för arbetsmiljöingenjörer i Örebro, Göteborg och Lund.

Organiska syranhydrider:

Diskussion om provtagnings- och analysmetoder, tjänstbarhetsbedömning, riskvärdering och riskkommunikation, lämplig personlig skyddsutrustning m m. har förts med två företag i Höganäs och Malmö.

Miljöhälsorapporter:

Under våren har AMM Syd varit ute och presenterat de regionala miljöhälsorapporterna i Blekinge, Kronoberg och Skåne. Varje presentationstillfälle har varit en halvdag och samordnats tillsammans med respektive Länsstyrelse (i Skånes fall även avdelningen för Regional utveckling). Miljöhälsorapporterna bygger på miljöhälsoenkäterna som skickades ut 2015 och syftar till att kartlägga miljörelaterade besvär och ohälsa för att ge en nulägesbild och ligga till grund för beslutsfattare och planerare. (Varje enskild rapport har laddats ner ungefär 1000 gånger från vår [rapportserie](#))

Mätkurser:

Utvecklar och tillhandahåller ett koncept för enkla och robusta mätningar inklusive handhavande av utrustning och tolkning av resultat.

Hälsofrämjande samhällsplanering:

I samband med detta arbete så har AMM Syd också varit aktiva i gruppen *Hälsofrämjande samhällsplanering* där även regional utveckling (Region Skåne) och Länsstyrelsen ingår. I denna grupp har vi diskuterat hur vi på bästa sätt kunnat komma ut med kunskapen som vi tagit fram i Miljöhälsorapporterna, men även generellt hur vi på ett bättre sätt kan nå ut med vår kunskap kring hälsa och samhällsplanering.

Nanomaterial:

AMM Syd medverkade på AFA Försäkrings seminarium om "Nanomaterial på arbetsplatsen" där vi presenterade resultaten från forskningsprojektet om *Exponering vid industriell tillverkning och hantering av nanopartiklar - Ett växande problem*.

Kvarts:

- AMM Syd medverkade på ett frukostseminarium arrangerades av Hilti. Vi föreläste om *Exponering och hälsoeffekter av kvartsdamm* för åhörare från byggbranschen.
- AMM Syd var inbjudna till Byggnad Skånes arbetsmiljövecka med temat Kvartsexponering och damm. Under 3 dagar i oktober föreläste vi om *Kvartsexponering och hälsorisker* för totalt 150 skyddsombud från byggbranschen. I december föreläste vi för fler skyddsombud samt arbetsgivare på samma tema i Kristianstad.

Regionalt arbetsgivarnätverk i Blekinge för ökad hälsa i arbetslivet:

AMM Syd har sedan september 2016 ett arbetsgivarnätverk tillsammans med Försäkringskassan i Blekinge. Innebär att klinik och Försäkringskassan (FK) en gång per termin kallar de största arbetsgivarna i Blekinge till nätverksträff. Vid varje tillfälle är en av arbetsgivarna värd för mötet. AMM Syd och FK upprättar tillsammans med värden gemensamt ett program som innehåller representation från aktuell forskning, men också nyheter och statistik från respektive organisation. Nätverkets uttalade syfte är att mobilisera mot ohälsan i arbetslivet, ett arbete som kan göras tillsammans mellan arbetsgivare, myndigheter och hälso- och sjukvården. AMM Syds roll blir att fungera som en katalysator för att sprida kunskap och verktyg i det preventiva arbetet på fältet. Närvarande är ett 15-tal arbetsgivarrepresentanter på högsta strategiska nivå. Inom kommunerna finns också representation från politiken i några fall.

Nätverket HINTA:

- AMM Syd medverkar i nätverket *HINTA – Hälsosamt inträde i arbetslivet*, tillsammans med övriga AMM-kliniker i landet. En rad olika yrkeskompetenser finns representerade i nätverket. Bakgrunden till bildandet av nätverket är att många unga människor drabbas tidigt i yrkeslivet av arbetsskador. Det finns ett behov av förebyggande insatser och ökade kunskaper inom området arbetsmiljö och medicinsk studie- och yrkesvägledning för att förebygga arbetsrelaterade sjukdomar hos unga
- Inom nätverket HINTA har AMM Syd under året haft utbildningar för verksamma studie- och yrkesvägledare, skolsköterskor och skolläkare i Varbergs och Kungsbacka Kommun, Malmö Kommuns grundskolor och friskolor, Malmö Stads Gymnasieskolor samt Skolhälsovården i Blekinge, sammanlagt 200 deltagare. Dessutom har 45 blivande studie- och yrkesvägledare på Malmö Universitet fått utbildning.

2.2.2 Rapporter

Under året har 19 nya rapporter publicerats i vår [rapportserie](#).

2.2.3 Annat

[Bulletin](#) från AMM Syd har under 2018 kommit ut med 4 nummer.

Årets teman har varit: *Luftvägar, Kvinnors arbetsmiljö, Hälsosam yrkesdebut och Forskning*.

Under året har 4 nya avsnitt spelats in till AMM Syds podd-serie ”[SÅ HÄR LIGGER DET TILL](#)”. De nya avsnitten handlar om *Ögonfransförlängning, Lab-historik, Miljöskandaler och Ergonomi & Åtgärdsnivåer*.

Just nu ligger 7 avsnitt ute.

Uthyrningen av mätinstrument har varit omfattande under året. Främst vibrationsmätare, bullerdosimetrar och provtagningspumpar. Till det kommer utvärdering av mätdata.

2.2.4 I media

Om övertid:

[Dagens Arbete](#)

Om åtgärdsnivåer för fysisk belastning:

[Dagens Arbete](#), [Arbetsliv](#)

Om gränsvärden för belastning:

[Dagens Arbete](#)

Om streckkodsprjekt:

[Nordegren & Epstein SR P1](#), [Ekot SR](#), [P4 Malmöhus](#), [P4 Kristianstad](#), [P4 Blekinge](#), [P4 Halland](#), [Handelsnytt](#), [SR](#), [Sydsvenskan](#), [Wermlands-tidningen](#), [Dagens Handel](#), [SVT](#), [Handelsanställdas förbund](#)

Om hotellstäd:

[SR Ett kluvet land](#)

Om arbetsmiljö inom hemtjänst/äldreomsorg:

[Kommunalarbetaren](#)

Om nanoteknik:

[SR Vetenskapsradion](#)

Om cytostatika:

[Dagens Medicin](#)

Om Föreningar i kulturhistoriska byggnader:

[Sydsvenskan1](#), [Sydsvenskan2](#)

3. Patientutredningar

3.1 Inledning

Vid patientutredningar på AMM syd ligger fokus på bedömning av samband mellan sjukdom/besvär och skadlig exponering på arbetet eller i den yttre miljön. Vanligtvis är flera professioner engagerade i bedömningen och i många fall görs även ett besök på patientens arbetsplats. Arbetet med patientutredningarna redovisas i två delar, dels hur patientflödet sett ut och dels det interna förbättringsarbetet kring utredningarna som genomförts i patientprocessen.

3.2 Inkomna remisser och patientbesök

Till kliniken inkom under året totalt 337 remisser. Fördelning på regioner och typ av inremitterande, samt jämförelser med 2016 och 2017 framgår av tabell 1.

Det totala antal remisser minskade marginellt med 22 st. i jämförelse med föregående år, men låg på samma nivå som för år 2016. Fördelningen mellan landstigen skiljde sig inte nämnvärt från föregående år. Under 2018 hade kliniken 227 nybesök på mottagningen fördelat på 187 patienter från Skåne, 17 från Kronoberg, 12 från Halland och 11 från Blekinge. En del av remisserna föranledde inte besök, varför 99 av de inkomna remisserna handlades som konsultbedömningar, d.v.s. frågeställningar som inte krävde ett besök av patienten.

Tabell 1. Remisser inkomna 2018, 2017 och 2016.

2018		2017		2016	
Region Skåne	287	Region Skåne	305	Region Skåne	292
Kronoberg	20	Kronoberg	20	Kronoberg	15
Blekinge	15	Blekinge	18	Blekinge	14
Halland	13	Halland	16	Halland	18
Övrigt	2	Övrigt	0	Övrigt	0
Totalt	337	Totalt	359	Totalt	339
Varav från:		Varav från:		Varav från:	
Företagshälsovård	111	Företagshälsovård	104	Företagshälsovård	94
Primärvård	141	Primärvård	153	Primärvård	147
Sjukhusklinik	53	Sjukhusklinik	68	Sjukhusklinik	76

Endast de vanligaste typerna av remitterter är medtagna i tabellen

Luftvägsbesvär var fortfarande den vanligaste anledningen till remiss dock tätt följt av vibrationsrelaterade besvär. Se vidare tabell 2.

Tabell 2. Frågeställning i remissen

Luftvägsbesvär	124	Varav från FHV	44
Vibrationsrelaterade besvär	115	Varav från FHV	51
Ergonomisk belastning	28	Varav från FHV	7

Endast de mest frekventa remissfrågorna ingår i tabellen

Under året har kurator haft 226 kontakter med patient (besök eller telefonsamtal). Ergonom har träffat 63 patienter och Yrkeshygieniker har träffat 126 patienter i samband med teamutredning. Miljösköterskor har haft 170 patientbesök på mottagningen.

Det har genomförts 150 undersökningar av lungfunktion (spirometri), samt 99 undersökningar av vibrationskänsl (vibrametri).

3.3 Utveckling av patientarbetet

Internt utvecklingsarbete i patientprocessen har genomförts utifrån följande mål:

1. Processerna skall vara ändamålsenliga och anpassade efter avnämares behov.
2. Processerna skall vara väl beskrivna med väldefinierade och enhetliga arbetssätt.

Arbetet har utmynnat i följande:

- För optimalt utnyttjande av vår expertis har yrkeshygieniker och ergonomer under 2018 i betydligt högre grad kopplats in direkt och deltagit vid patientens nybesök på mottagningen. Detta stärker teamarbetet och innebär att man utan fördröjning kan starta exponeringsutredningen.
- Såsom tidigare har fortlöpande uppdatering av rutindokument skett utifrån interna och externa krav. Extra fokus har dock lagts på teamutredningarna av vibrationsskador. Efter genomlysning i fokusgrupper har frågeformulär och mallar justerats, vilket inneburit en effektivisering av dokumentation och värdering av vibrationsexponering.
- Ett arbete har påbörjats kring utökad information/instruktion till remittenter avseende remisskriterier vid vibrationsskadeutredning i syfte att förtydliga AMMs insats såsom specialistinstans.
- Kliniken har deltagit i ett nationellt samarbete mellan AMM-klinikerna för framtagande av gemensamma riktlinjer för hur läkares medicinska sambandsbedömningar genomförs och dokumenteras. Denna modell används som rutin i våra patientutredningar.
- Under senhösten 2018 infördes möjligheten att som patient göra en egen vårdbegäran ("egenremiss") via 1177. Detta har även tidigare varit möjligt, men då utan stöd av formellt remissformulär.

4. Att provta och analysera i arbetsmiljö eller omgivningsmiljö

4.1 Serviceverksamhet

I AMM Syds uppdrag ingår att provta och analysera ämnen i arbetsmiljö eller omgivningsmiljö. Merparten av analyserna ligger till grund för att göra en exponeringsbedömning eller för att kunna bedöma rådande halter av skadliga ämnen i arbetsmiljön gentemot gällande gränsvärden. Kunderna är främst företagshälsovård men också primärvård och företag. Prover som inkommer till laboratoriet inom vår serviceverksamhet hanteras i en labprocess där totalt 15 medarbetare deltar, bla biomedicinska analytiker, kemister och yrkeshygieniker. AMM Syd har ett serviceutbud av analyser som finns angivna enligt en prislista och utöver det utförs analyser efter överenskommelse. Under 2018 inkom totalt 6277 prov till EMA inom serviceverksamheten varav 2264 var överenskommelseprov. Totalt var 5134 biologiska prov (BSN) och 1143 var tekniska prov (TSN), tabell 3 och 4.

Tabell 3. Antal prov som registrerades i serviceverksamheten under 2017. Biologiska prov (BSN), tekniska prov (TSN).

Kategori	Provmedium	Antal prov
BSN	Blod	2964
BSN	Urin	305
BSN	Serum	29
TSN	Yta	448
TSN	Luft (XAD-2 rör)	53
TSN	Luft (impregnerade glasfiberfilter)	85
TSN	Luft (filter, cellulosaaacetat)	86
TSN	Luft (polytetrafluoroetenfilter)	26
TSN	Luft (tenax)	17

Tabell 4. Antal prov som registrerades i serviceverksamheten som överenskommelseprov. Biologiska prov (BSN), tekniska prov (TSN).

Kategori	Provmedium	Antal prov
BSN	Blod	1280
BSN	Urin	556
TSN	Luft	269
TSN	Luft, filter	59
TSN	Vatten	100

I de inkomna proven utfördes sedan total cirka 17 000 analyser varav 3771 var analyser i biologiska prov från servicelistan (tabell 5) och 1876 var analyser utförda i tekniska prov från servicelistan (tabell 6). Den största delen av analyserna av biologiska prov utgjordes av metallanalyser och i de tekniska proven bestämning av ytkontamination av cytostatika i arbetsmiljön.

Tabell 5. Antal analyser i biologiska prov som genomfördes i serviceverksamheten inom ramen för prislistan under 2018.

Kategori	Analys	Ämneskod	Provmedium	Antal analyser
BSN	Bly	Pb	Blod	2840
BSN	Kadmium	Cd	Blod	591
BSN	Kadmium	Cd	Urin	176
BSN	Totalt kvicksilver	tot-Hg	Blod	57
BSN	Syraanhydridmetaboliter	MTHFs m fl	Urin	25
BSN	Övriga metaller	Ni, Co m fl	Urin, blod	20
BSN	IgE-antikroppar	IgE-HHFA m fl	Serum	17
BSN	Totalt kvicksilver	tot-Hg	Urin	14
BSN	1-Hydroxypyren	1-HP	Urin	13
BSN	Mandelsyra plus fenylglyoxylsyra	Ma+F	Urin	9
BSN	Isocyanatmetaboliter	2,4-TDA m fl		5
BSN	Övriga analyser	BPA m fl		3

Tabell 6. Antal analyser i tekniska prov (TSN) som genomfördes i serviceverksamheten inom ramen för prislistan under 2018..

Kategori	Ämne	Ämneskod	Provmedium	Antal analyser
TSN	Cyklofosamid	CP	Yta	304
TSN	5-Fluorouracil	5-FU	Yta	273
TSN	Gemcitabin	Gem	Yta	263
TSN	Ifosamid	IF	Yta	184
TSN	Etoposid	ETOP	Yta	135
TSN	Totaldamm	TD	Luft	65
TSN	Hydrogenisocyanat (isocyansyra)	ICA	Luft	59
TSN	Metylisocyanat	MIC	Luft	59
TSN	Metotrexat	MTX2	Yta	58
TSN	Hexahydroftalsyraanhydrid	HHFA	Luft	51
TSN	1,2,3,6-Tetrahydroftalsyraanhydrid	1236THFA	Luft	38
TSN	Metylhexahydroftalsyraanhydrid	MHHFA	Luft	32
TSN	Metyltetrahydroftalsyraanhydrid	MTHFA	Luft	28
TSN	cytarabin	Cyta	Yta	24
TSN	Metylendifenylidiisocyanat	MDI	Luft	21
TSN	Metyl-5-norbornen-2,3-dikarboxylsyraanhydrid	MNA-V	Luft	21
TSN	Hexametylendiisocyanat	HDI	Luft	18
TSN	Mangan	Mn	Luft	17
TSN	Respirabelt damm	RD	Luft	17
TSN	Aluminium	Al	Luft	14
TSN	Dietylnitrosamin	DEN	Luft	14
TSN	Järn	Fe	Luft	14
TSN	Koppar	Cu	Luft	13
TSN	Bly	Pb	Luft	13
TSN	Kadmium	Cd	Luft	12
TSN	Zink	Zn	Luft	12
TSN	Övriga nitrosaminer	DMN, DBN, m fl	Luft	66
TSN	Övriga isocyanater	FI, 2,4-TDI m fl	Luft	35
TSN	Övriga analyser	ID, Ni, Cr m fl	Luft	16

4.2 Kvalitetsarbete

AMM Syds laboratorium är ackrediterat enligt ISO/IEC 17025 för analys av bly och kadmium i blod samt kadmium i urin. Vår kvalitetsledare sedan 20 år tillbaks gick i början av året i pension och hon har nu ersatts med en kvalitetsledare som är gemensam för AMM Syd och Biobank. Under 2018 har laboratoriet deltagit i internationella provningsjämförelser (UKNEQAS, Storbritannien och Centre de Toxicology du Québec, Kanada) med fullgott resultat. Vidare är laboratoriet vid AMM Syd fortsatt referenslaboratorium för ett 20-tal olika element samt för bisfenol A inom det externa kvalitetskontrollprogrammet G-EQUAS (German external quality assessment scheme).

4.3 Utveckling av analysverksamheten

Under 2018 genomfördes en rad aktiviteter inom labprocessen med målsättningen att skapa en ändamålsenlig process anpassad efter våra avnämares behov. De är i korthet beskrivna nedan.

- Alla styrande dokument granskades och uppdaterades för den aktuella verksamheten.
- En enhetlig mall togs fram där provtagningsinstruktioner för bl a luftanalyser tydliggjordes.
- En instruktionsfilm spelades in som visar hur provtagning av cytostatika på olika ytor genomförs. Filmen finns på AMM Syds hemsida.
- En kundenkät som skickats ut till ca 70 kunder sammanställdes och användes som en bas för att veta var resurser skulle användas till inom labprocessen under 2018.
- Vi förtydligade våra interna rutiner för hur olika kundfrågor besvaras.
- En rad kompetensöverföringar genomfördes inom olika ämnesområden för att säkerställa att verksamheten kan fortlöpa.
- Den ackrediterade analysverksamheten (B-Bly och B/U-Cd) fortlöpte som planerat.
- Under året köptes en metallfri jonkromatograf in som kopplats till en induktivt kopplad plasma masspektrometer (ICP-MS) och på det instrumentet utvecklades en analysmetod för att mäta och speciera arsenik (organiska och oorganiska former) i urin.

4.4 Verksamhetsförlagd utbildning (VFU)

Under några veckor i november och december genomförde en student sitt examensarbete på AMM Syds laboratorium, som en del i sin utbildning till biomedicinsk analytiker på BMA-programmet vid Kristianstad Högskola. Projektet avsåg att utvärdera ett nyinköpt instrument, accelerated solvent extractor (ASE) som skall användas för att utvinna miljöföroreningar, exempelvis polyaromatiska kolväten (PAH) från olika miljömatriser. Projektet hade som specifikt mål att utvärdera extraktion av ca 70 olika PAH-komponenter från luftprover på en passiv luft provtagaren baserad på polyuretanskum.

4.5 Analyser i klinikprojekt

Analyser har utförts i en rad klinikprojekt. I ett projekt analyserades vatten från egna brunnar med avseende på bly och kadmium med syfte att validera riskområden predikterade från geologiska kartor framtagna av Sveriges geologiska undersökning (SGU).

5. Forskning och utveckling

Strax över 20 av AMM Syds drygt 48 medarbetare är regelbundet aktiva inom forskning och utveckling. Större delen av detta sker i samarbete med Lunds universitet med medel från externa finansiärer. Mindre undersökningar utförs även med solidariska medel genom att arbetstid upplåts för medarbetare som ger möjlighet att utföra mindre undersökningar. Till detta kan även laboratoriets analyser upplåtas för att provta och analysera ämnen. De projekt som finansieras genom solidariska medel benämns ”klinikprojekt” för att skilja dem från externfinansierade projekt som benämns ”universitetsprojekt”. Nedan följer ett urval av projekt som varit aktuella under 2018.

Miljösamverkan Skåne

Miljösamverkan Skåne är ett samarbete mellan kommunerna i Skåne, Kommunförbundet Skåne, Länsstyrelsen Skåne samt AMM Syd med syfte att effektivisera miljö- och hälsoskyddsarbetet i länet och ge stöd till myndigheternas tillsyn och kontroll. Arbetet bedrivs bl.a. i form av projekt där AMM Syds roll huvudsakligen är att bistå med expertkompetens kring exponering och hälsoeffekter kopplade till olika miljöfaktorer. Under året har AMM Syd varit involverade i tre sådana projekt. Projektet ”Kemikaliesmart skola och förskola” har syftat till att på ett lättillgängligt sätt samla och tillgängliggöra information och konkreta tips rörande barns kemikalieexponering i skol- och förskolemiljö och avslutades under 2018 med lanseringen av webbplatsen <https://kemikaliesmartskane.se/> vilken vänder sig till såväl pedagoger som föräldrar. Projektet ”Reducera uppkomsten av mikroplast från konstgräs” pågår för närvarande och syftar till att ta fram verktyg som underlättar för de kommunala miljöinspektörerna att utöva tillsyn av konstgräsplaner, t.ex. i form av checklistor.

Föroreningar i kulturhistoriska byggnader

Detta är en fråga som rönt stor uppmärksamhet under året. Frågan uppmärksammades först när det i samband med en planerad renovering av byggnaden Garveriet vid Malmö museer upptäcktes att det fanns höga halter av bekämpningsmedlen DDT, lindan och pentaklorfenol i byggnadsmaterialet. AMM Syd genomförde på förfrågan från Malmö stads miljöförvaltning en riskbedömning i ärendet med avseende på människors exponering och hälsa. Dessa föroreningar har sedermera upptäckts även i flera andra byggnader tillhörande Malmö museer vilka därför stängts för allmänheten i väntan på utredning och åtgärd. Problematiken är troligtvis inte heller begränsad till enbart Malmö utan rör sannolikt liknande museibyggnader även i övriga landet varför det arbete som nu bedrivs i Malmö kring att kartlägga föroreningarna och hitta lämpliga åtgärdsförslag är av stort intresse. AMM Syd finns med som en aktör i detta arbete, huvudsakligen som ett stöd åt miljöförvaltningen i frågor kring exponering och hälsoeffekter hos människor.

Byggnadssnickare och vibrerande verktyg

I AMM Syds projekt – *Byggnadssnickare och vibrerande verktyg* har hälsoundersökningar gjorts på 193 snickare med 64 målare som referenter och 89 mätningar av vibrationssexponeringen har genomförts. Avslutande konferens för byggbranschen hölls 22 januari 2019. Resultaten från projektet redovisas i AMM:s rapportserie, rapport [4/2019](#).

Streckkoder

AMM Syd gjorde mätningar av ergonomisk belastning hos en kassör där vi jämförde belastningen vid scanning av varor som var ”rättvända” respektive ”icke-rättvända”. En klinikrapport publicerades i vår rapportserie, rapport [2/2018](#). Vi deltog i en streckodskampanj i början av april arrangerad av Handelsanställdas förbund.

Arbetsmiljö inom hemtjänst/äldreomsorg

AMM Syd medverkar i ett Forte-finansierat projekt med titeln ”*Att skapa en bättre arbetsmiljö inom hemtjänsten*”, som leds av Gerd Johansson på EAT. Projektet syftar till att

A) genom enkät till landets samtliga kommuner samla goda exempel på åtgärder som genomförts, men som aldrig publicerats/spridits.

B) Genom intervjuer med ett antal av dessa aktörer (hittills i Svedala, Göteborg och Sala) få fördjupade kunskaper om vad som genomförts och varför det är bra.

C) vi ska också initiera och följa interventioner med syfte att förbättra arbetsmiljön i fem olika grupper/kommuner. Personalen ska själva ge förslag och välja vad som ska genomföras.

Bly och kadmium i enskilda brunnar i Skåne

Under 2017-2018 har AMM Syd tillsammans med Länsstyrelsen Skåne, Sveriges geologiska undersökning (SGU) samt Höörs, Hörby, Sjöbo, Svalövs och Helsingborgs kommun genomfört ett kliniskt forskningsprojekt rörande exponering för bly och kadmium via enskilda brunnar i Skåne. Vi har tidigare sett att boende inom ett område med en specifik berggrund exponerades för höga halter av dessa metaller via vattnet från den egna brunnen. Vi ville därför nu undersöka om redan existerande geologisk information, t.ex. i form av olika geologiska kartor, kan användas för att identifiera områden med en förhöjd risk för höga halter av dessa ämnen i grundvattnet. Genom att identifiera sådana områden är det möjligt att gå ut med riktad information och rekommendation kring provtagning till boende med egen brunn och därmed förebygga att en hälsoskadlig exponering sker. SGU har utifrån kartor över uppmätta halter av bly i jord och kadmium i vattenväxter identifierat sådan potentiella riskområden i de fem kommunerna och fastighetsägare med egen brunn inom områdena har bjudits in att delta i studien. Totalt har 84 vattenprover från olika brunnar samlats in och analyserats på AMM Syds laboratorium. Halterna av såväl bly som kadmium i alla prover understeg Livsmedelsverkets gränsvärden för dricksvatten. Vi vet från tidigare provtagning att höga bly- och kadmiumhalter i brunnsvatten är ett reellt problem i delar av Skåne, men resultaten av den här studien visar att det underlag vi utgått från (uppmätta halter i jord och vattenväxter) inte varit tillräckligt för att ringa in potentiella riskområden utan en mer förfinad metodologi krävs.

Miljömedicinsk hälsoövervakning av barn i områden med förorenad mark från glasbruk

Under hösten har analyser och en rapport till Naturvårdsverket sammanställts. Vi har i detta projekt analyserat halter av kadmium, bly och kvicksilver i blod samt arsenik i urin. I området finns mycket höga halter av tungmetaller i marken till följd av den glasbruksverksamhet som bedrivits där. Rapport kommer att finnas tillgänglig på Naturvårdsverkets Diva-portal samt i vår egen rapportserie ([rapport 19:2018](#)). Arbetet i glasriket innefattar även att AMM Syd är representerade i en kommunikationsgrupp tillsammans med flera viktiga aktörer kopplade till sanering i av marken i området innefattande Länsstyrelsen Kronoberg, Länsstyrelsen Kalmar, AMM Linköping, Linneuniversitet m.fl.. Denna grupp sammanträder två gånger om året. Vi har också regelbunden kontakt (ca 2 ggr per halvår) med Länsstyrelsen i Kronoberg för att veta vad som är på gång och på vilket sätt dom kan behöva vårt stöd.

Värmeöar och hälsa

Under våren har vi på uppdrag av Folkhälsomyndigheten jobbat med att ta fram ett GIS-verktyg som kan användas för att identifiera områden i städer som riskerar att utveckla höga temperaturer. Genom att identifiera områden med högre risk för höga temperaturer och relatera till var känsliga grupper och verksamheter befinner sig i relation till dessa så kan man vidta åtgärder för att undvika negativ hälsopåverkan. Verktöget är tänkt att kunna användas av främst stadsplanerare men även kunna fungera som prioriteringsunderlag för beslutsfattare. Rapporten heter ”*Metodbeskrivning av GIS-verktyg för kartläggning av områden i befintlig bebyggelse med risk för högre temperaturer utifrån marktäckning*”.

Vägrafikbuller och hälsa – Ett nordiskt samarbete (NordSound)

Under hösten har vi deltagit i ett forskningsprojekt med syfte att studera koppling mellan vägrafikbuller och olika hälsoutfall, bland annat cancer. Projektet är ett nordiskt samordningsprojekt där flera forskargrupper i Sverige, Danmark, Norge och Finland deltar. Vår roll har varit att beräkna vägrafikbuller exponering för person som deltagit i Malmö kostcancer studien. Denna kohort består av ca 30000 individer. Vi har på AMM Syd för dessa individer beräknat bullerexponering under en 35-års period. Projektet kommer att fortlöpa under flera år.

Bullerutbildningsdag Miljösamverkan Skåne

Under hösten så har arbetet med en utbildningsdag för miljöhälsoinspektörer och utredare på länsstyrelsen påbörjats. Utbildningsdagen syftar till att öka kunskapen kring vilka osäkerheter som finns i bullermodelleringar och mätningar, för att möjliggöra för målgruppen att göra bättre bullerutredningar. Utbildningsdagen kommer att hållas i slutet av maj 2019. Arbetet har också mynnat ut i att en bonus utbildningsdag allra troligast kommer att genomföras med inbjudna nationella myndigheter. Denna bonusdag kommer att samordnas tillsammans med Miljösamverkan Kronoberg och Blekinge.

6. Ekonomi

AMM Syd har 2018 en omslutning på 49,5 Mkr med ett resultat på +1,4 Mkr.

Intäkterna är 1,2 mkr lägre än budgeterat. Försäljning av labanalyser har varit avsevärt högre än 2017 men når inte riktigt upp till budget. Återsökning av lönekostnader för deltagande i olika projekt når inte upp till budget då medel i stället ligger som externa projekt utanför klinikens budget.

Vakanser, sjukskrivningar samt ombemanning till externa projekt har gett en stor positiv avvikelse för personalkostnaderna. En mindre negativ avvikelse för övriga kostnader förklaras bland annat av ett större inköp av pumpar och mätinstrument för att rangera ut föråldrad utrustning.

Tabell 7. AMM Syds ekonomiska resultat 2018.

Resultatrapport totalt	2018	
	Budget	Utfall
A. Intäkter produktion	2 750	2 373
B. Intäkter övrigt – solidarisk finansiering	40 069	40 069
B. Intäkter övrigt - övrigt	7 925	7 064
Summa intäkter	50 744	49 506
C. Kostnader personal	-34 421	-31 175
D. Kostnader produktion	-2 149	-2 264
E. Kostnader övrigt	-12 794	-13 211
F. Kostnader avskrivningar och ränta	-1 380	-1 415
Summa kostnader	-50 744	-48 065
Resultat	0	1 441

Uppdragsbeskrivning Arbets- och miljömedicin Syd

Huvuduppdrag

Arbets- och miljömedicin Syd ska utgöra en expertinstans för bedömning av **samband** mellan exponering i arbetsmiljö/omgivningsmiljö och negativa hälsoeffekter. Verksamheten skall dessutom bistå med expertis vid riskbedömning, initiera prevention och sprida kunskap inom det arbets- och miljömedicinska området.

Uppdraget innefattar följande:

1. **Att förebygga** arbetsmiljörelaterad ohälsa genom utbildning, rådgivning och riskbedömningar för enskilda arbetstagare, arbetsplatser, företagshälsovård, primärvård, specialistvård, arbetsmarknadens parter och myndigheter med huvudsakligt fokus på biologiska, kemiska, fysikaliska, ergonomiska och arbetsorganisatoriska riskfaktorer.
2. **Att förebygga** ohälsa relaterad till omgivningsmiljön genom att bistå kommuner och länsstyrelser med expertkompetens avseende biologiska, kemiska och fysikaliska riskfaktorer.
3. **Att utreda** enskilda patienter eller grupper med misstänkt arbets- eller miljörelaterad ohälsa. Patienten ska företrädesvis vara medicinskt basutredd och fokus ligger på bedömning av samband mellan exponering och besvär.
4. **Att provta och analysera** ämnen i arbetsmiljö eller omgivningsmiljö för bestämning och bedömning av hälsoskadlig exponering. Vid behov utveckla befintlig eller ny metodik för skadliga ämnen. Upprätthålla kompetens om olika ämnens skadliga hälsoeffekter.
5. **Att initiera forskning och utveckling kring aktuella** arbets- och miljömedicinska frågeställningar där kunskapsläget är otillräckligt.

Deluppdrag

- A. Årligen arrangera informationsträffar hos samtliga huvudmän.
- B. Bedriva kompetensutveckling relaterad till verksamheter hos samtliga huvudmän.
- C. Utgöra stöd för rådgivning och remissinstans för vården, i enlighet med specificering under huvuduppdraget

Uppföljning

Uppföljning görs årligen och rapporteras genom verksamhetsberättelsen. I denna redovisas hur uppdragen uppfyllts med samma rubricering som i ovanstående uppdragsbeskrivning. I den mån uppdragen kan kvantifieras ska detta redovisas per huvudman inom Södra sjukvårdsregionen. Verksamhetsberättelsen bör avslutas med en kort beskrivning av möjligheter och risker framöver.

Verksamhetens kostnader och intäkter med specificering av den solidariska finansieringen ska redovisas.

Verksamhetsberättelsen skickas till Södra Regionvårdsnämndens kansli senast den 28/2.

Arbets- och miljömedicin Syd är en solidariskt finansierad verksamhet inom hälso- och sjukvården i Region Skåne och landstinget i Blekinge, Region Kronoberg samt södra delen av Region Halland.

Arbets- och miljömedicin Syd är en expertinstans för bedömning av samband mellan exponering i arbetsmiljö/omgivningsmiljö och negativa hälsoeffekter. Verksamheten bistår med expertis vid riskbedömning, initierar prevention och sprider kunskap inom det arbets- och miljömedicinska området.

Medicinsk service

Labmedicin

Arbets- och miljömedicin Syd

223 81 LUND

Tel: 046-17 31 85

E-post: amm@skane.se

Internet:

<https://sodrasjukvardsregionen.se/amm/>